

ВИЗНАЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ

Першочерговою умовою успішної реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи є формування дієвого механізму реалізації стратегії, який найбільшою мірою забезпечував би практичне досягнення поставлених цілей і завдань. В статті визначено механізм реалізації стратегії розвитку регіональних транспортних систем. З'ясовано мету реалізації механізму, визначено принципи розробки, склад забезпечення, функції та методи управління механізмом. Наведено основні інструменти реалізації стратегії розвитку регіональними транспортними системами.

Ключові слова: регіон, транспорт, регіональна транспортна система, стратегія розвитку, механізм реалізації.

Постановка проблеми. Застосування засобів стратегічного управління, формування і реалізація стратегії розвитку регіональної транспортної системи мають визначальне значення для забезпечення довгострокового сталого розвитку кожного регіону. Проте, система і потенціал управління транспортними системами, що склалися в даний час на регіональному рівні, не розраховані на вирішення масштабних довгострокових стратегічних завдань соціально-економічного розвитку регіону. Аналіз поточного стану регіональних транспортних систем України дозволяє зробити висновок про низьку результативність діючої системи регіонального управління і необхідності її модернізації та кардинального вдосконалення. Першочерговою умовою успішної реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи (РТС) є формування дієвого механізму реалізації стратегії, який найбільшою мірою забезпечував би практичне досягнення поставлених цілей і завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим питанням створення стратегії розвитку транспортних систем присвячені роботи В.О. Алексієва, В.О. Богомоллова, Ю.Х. Гухетлева .. (вставка). Але потребують подальшого розгляду та розробки механізми реалізації стратегії, з метою підвищення ефективності функціонування регіональної транспортної системи.

Метою статті є визначення механізму реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи та його складових.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз практики стратегічного планування показує, що переважна кількість стратегій в сфері транспорту, що розробляються в Україні, залишаються на папері, не виконуються зовсім, або виконуються лише частково. Основна причина такого становища – дуже низький загальний рівень менеджменту в країні.

Незначна результативність (реалізація) стратегій викликана також відсутністю конкретних, реальних та ефективних механізмів їх реалізації. В процесі підготовки стратегії розвитку регіону та окремих його підсистем, в тому числі і РТС, на розробку механізмів її реалізації необхідно відводити 30 - 50 відсотків загального часу (в реальності ця цифра складає лише 3-5 відсотків) [1].

Механізм реалізації стратегії розвитку РТС являє собою сукупність принципів, функцій, методів та інструментів управлінського впливу на транспортні процеси регіону, що використовуються регіональними органами влади для досягнення стратегічних цілей і пріоритетів розвитку регіональної транспортної системи (рис 1.). Призначення та головна функція цього механізму полягає у забезпеченні переведення регіональної транспортної системи в якісно новий стан, що характеризується досягненням стратегічних цілей і завдань його розвитку [2].

Механізм реалізації стратегії є невід'ємною частиною системи стратегічного управління регіональною транспортною системою.

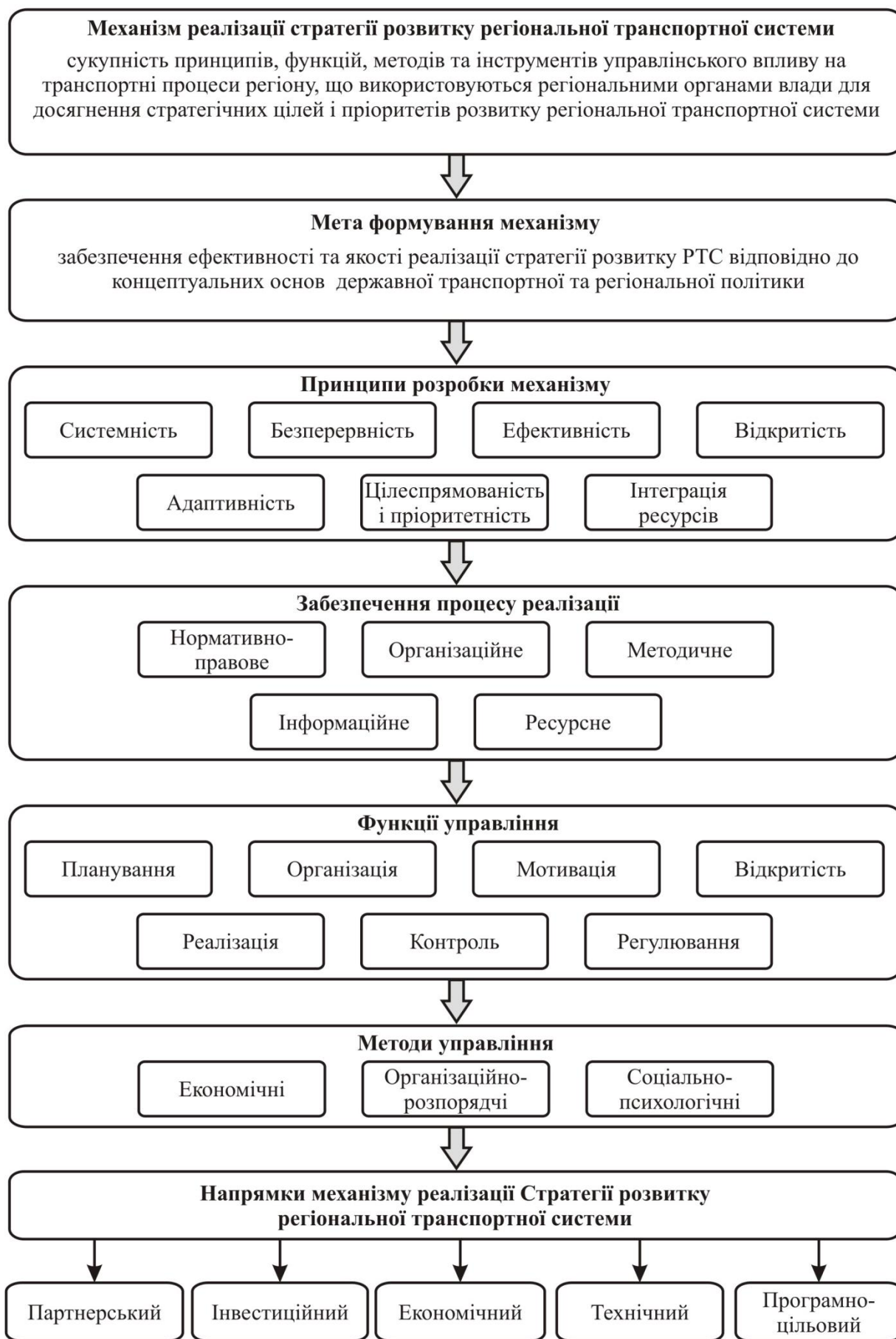

Рис. 1. Механізм реалізації стратегії розвитку РТС

Джерело: розроблено авторами

Отже, створення ефективно функціонуючого механізму базується на основних методологічних принципах, характерних для формування системи стратегічного управління, до яких слід віднести: системність, безперервність, ефективність, відкритість, інтеграцію ресурсів, адаптивність, цілеспрямованість і пріоритетність (табл. 1).

Ефективне функціонування механізму реалізації стратегії розвитку РТС визначається наявністю відповідного забезпечення процесу реалізації, що включає в себе наступні елементи: нормативно-правове, методичне, організаційне, інформаційне та ресурсне забезпечення.

Т а б л и ц я 1

Принципи створення механізму реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи

Назва принципу	Сутність принципу
Системність	Обґрунтування і вироблення управлінських рішень щодо формування та реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи з урахуванням передумов і обмежень, які формуються на національному та регіональному рівнях
Безперервність	Використання результатів контролю і оцінки реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи, зокрема, конкретизують її програм і проектів, внесення коректив як стратегічний план, так і в процес його реалізації
Ефективність	Функціонування системи стратегічного управління забезпечує досягнення обраних цілей і рівня розвитку регіональної транспортної не нижче прийнятого в країні з найменшими витратами
Відкритість	Своєчасне і повне інформування учасників реалізації стратегії розвитку РТС про отримані результати; залучення до розгляду та експертизи проектів планових документів, а також результатів реалізації конкретних програм і проектів вчених, спеціалістів, представників громадськості
Адаптивність	Облік можливих змін зовнішнього середовища в процесі розробки і реалізації стратегії
Цілеспрямованість і пріоритетність	Орієнтованість процесу стратегічного управління на досягнення намічених цілей розвитку РТС; в якості пріоритетів повинні розглядатися соціально-економічні та екологічні проблеми, від вирішення яких залежить розвиток регіону в цілому
Інтеграція ресурсів	Реалізація стратегії повинна забезпечуватися на основі концентрації відповідних фінансових коштів шляхом реалізації схем багатоканального фінансування

Джерело: узагальнено авторами на основі [2]

Нормативно-правове забезпечення містить сукупність нормативно-правових актів, необхідних і достатніх для реалізації стратегії розвитку РТС. Правове регулювання стратегічного управління розвитком РТС має носити комплексний характер, що припускає наявність відповідних нормативних актів. Розробка та прийняття нормативно-правових актів на основі розглянутих принципів формування механізму реалізації дозволить створити сприятливі умови для розвитку не тільки самої регіональної транспортної системи, але і всієї

території. Слід зазначити, що можливість формування нормативно-правового поля, що безпосередньо на регіональному рівні сприяє реалізації стратегії розвитку РТС, обмежується національним транспортним та регіональним законодавством.

Поряд з цим, однією з умов успішного досягнення поставлених цілей і пріоритетів розвитку РТС є затвердження представницьким органом місцевого самоврядування регіональної стратегії, яка попередньо пройшла процес узгодження і схвалення різними цільовими групами.

Методичне забезпечення – це комплекс методичних розробок і матеріалів щодо планування та управління реалізацією стратегії розвитку РТС, які носять рекомендаційний характер. Цілі цих матеріалів – встановлення єдиних термінів стосовно до галузі стратегічного управління розвитком РТС; вироблення рекомендацій з організації процесу стратегічного управління РТС; пропозицію технології розробки стратегії та формування програм і проектів, що її конкретизують; методики моніторингу досягнення стратегічних цілей і пріоритетів розвитку транспортного комплексу та транспортної інфраструктури.

Організаційне забезпечення механізму реалізації стратегії розвитку РТС передбачає створення необхідних організаційних структур, які здійснюють дії з ініціювання, розвитку і контролю за досягненням цілей стратегії.

Необхідною умовою досягнення цілей стратегії розвитку регіональної транспортної системи є задоволення потреб у забезпеченні фінансовими, трудовими, матеріально-технічними та іншими видами ресурсів (табл. 2). Реалізація Стратегії вимагає оцінки потенціалу ресурсної бази регіону для реалізації стратегічних транспортних проектів, враховуючи можливі ризики, відсутність достатніх обсягів сировини та необхідність організації постачання матеріалів. Таким чином, відсутність достатнього обсягу ресурсів може стати істотним чинником, стримуючим реалізацію стратегії, а також може привести до додаткових фінансових витрат із забезпечення реалізації пакету стратегічних транспортних проектів матеріальними ресурсами.

Т а б л и ц я 2

Напрямки удосконалення ресурсного забезпечення

Види ресурсного забезпечення	Напрямки удосконалення ресурсного забезпечення
Науково-технічне та технологічне забезпечення	Розвиток науково-дослідного і техніко-впроваджувального сектору транспортного комплексу. Підвищення технічного рівня транспортної інфраструктури і рухомого складу. Застосування сучасних перевізних логістичних, управлінських та інформаційно-телекомунікаційних технологій.
Матеріальне забезпечення	Створення оптимального матеріального забезпечення. Використання нових технологій ресурсозбереження для виконання стратегічних дорожніх проектів
Фінансове забезпечення	Пошук альтернативних засобів залучення фінансових ресурсів. Виявлення ефективних засобів фінансування цільових проектів. Визначення збалансованої структури фінансування. Створення ефективних партнерських механізмів фінансування.
Кадрове забезпечення	Забезпечення доступності професійно-технічної освіти та висока якість освітніх послуг з урахуванням сучасних вимог роботодавців. Проведення за участю роботодавців моніторингу потреб транспортної системи в трудових ресурсах. Підтримка системи підготовки кадрів за пріоритетними для транспортно-логістичного комплексу спеціальностями.
Інвестиційне забезпечення	Визначення та підтримка пріоритетних інвестиційних проектів. Удосконалення структури інвестиційних ресурсів

Джерело: узагальнено авторами на основі [3, 4, 5, 6]

Основними напрямками механізму реалізації стратегії розвитку РТС є: партнерський, інвестиційний, економічний, технічний, програмно-цільовий напрямки. В рамках цих напрямків виділяються основні інструменти реалізації стратегії розвитку РТС (рис. 2). Набір інструментів реалізації

для кожного окремого регіону залежить від стратегічних напрямків його соціально-економічного розвитку, можливостей реалізації, ступеню розвитку окремих напрямків на території, специфіки регіональної транспортної системи, та її типу.

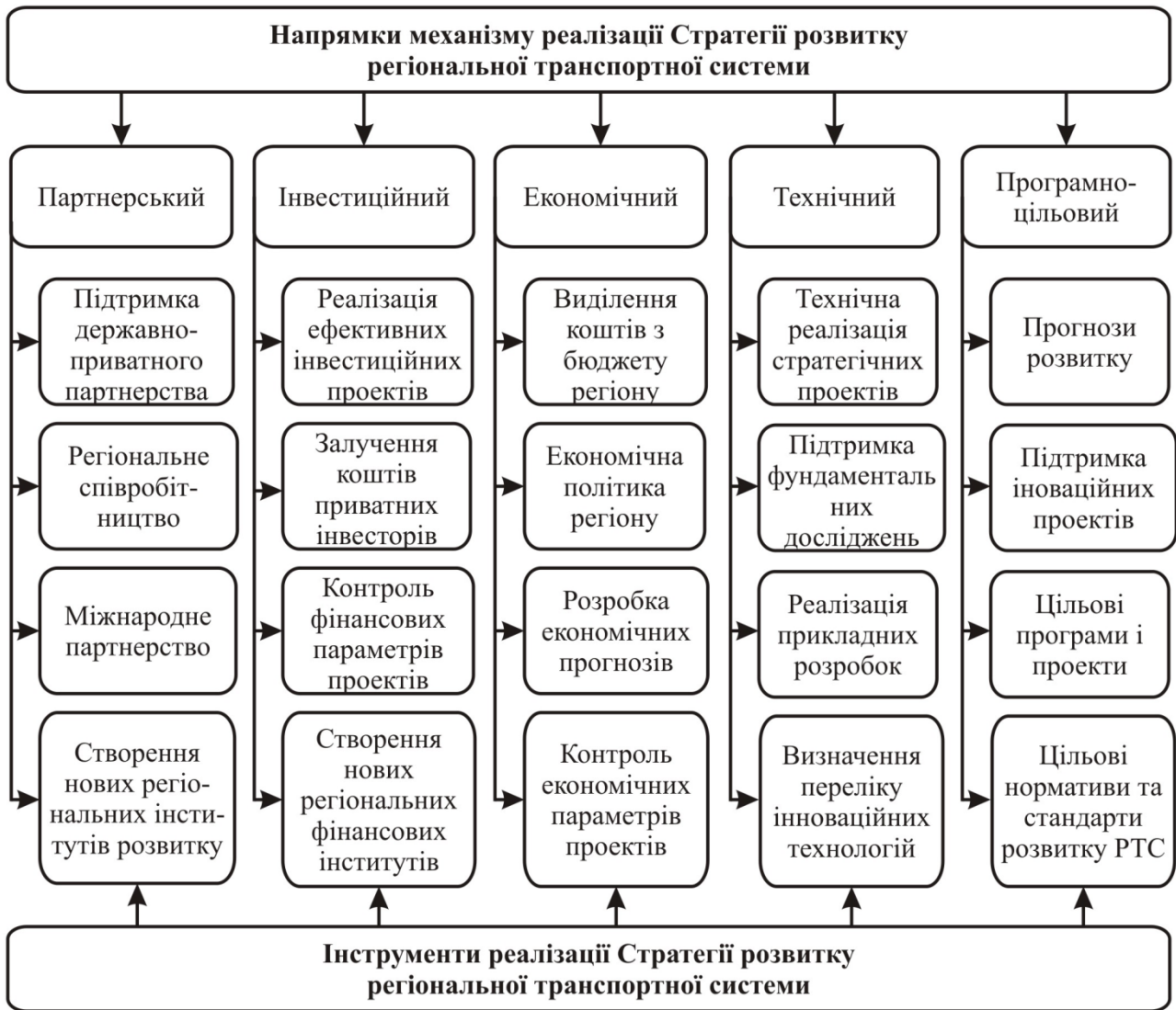

Рис. 2. Інструменти реалізації стратегії розвитку регіональної транспортної системи
Джерело: розроблено авторами

Для підвищення ефективності механізму реалізації Стратегії необхідно безперервне спостереження і контроль ходу реалізації пакету стратегічних проектів в рамках формованої системи моніторингу, яка передбачає оцінку ступеня досягнення цілей і завдань стратегічного розвитку регіональної транспортної системи, коригування технологій та нормативно-правової бази реалізації пакету стратегічних проектів, оцінку факторів зовнішнього середовища з метою запобігання негативного впливу на реалізацію стратегії [3, с. 48]. Схема моніторингу представлена на рисунку 3 [3].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, стратегія розвитку регіональної транспортної системи визна-

чає довгострокові цілі, завдання, пріоритети, напрями та етапи розвитку всіх видів транспорту та транспортної інфраструктури в регіоні, механізми й інструменти досягнення поставлених цілей, що забезпечують сталий соціально-економічний розвиток, підвищення конкурентоспроможності економіки та якості життя населення регіону.

Стратегія розвитку регіональної транспортної системи є головним стратегічним документом, що передбачає узгодження програм і проектів розвитку, планів, які розробляються у сфері транспорту, з обраним стратегічним вектором і заданими пріоритетами соціально-економічного розвитку регіону.

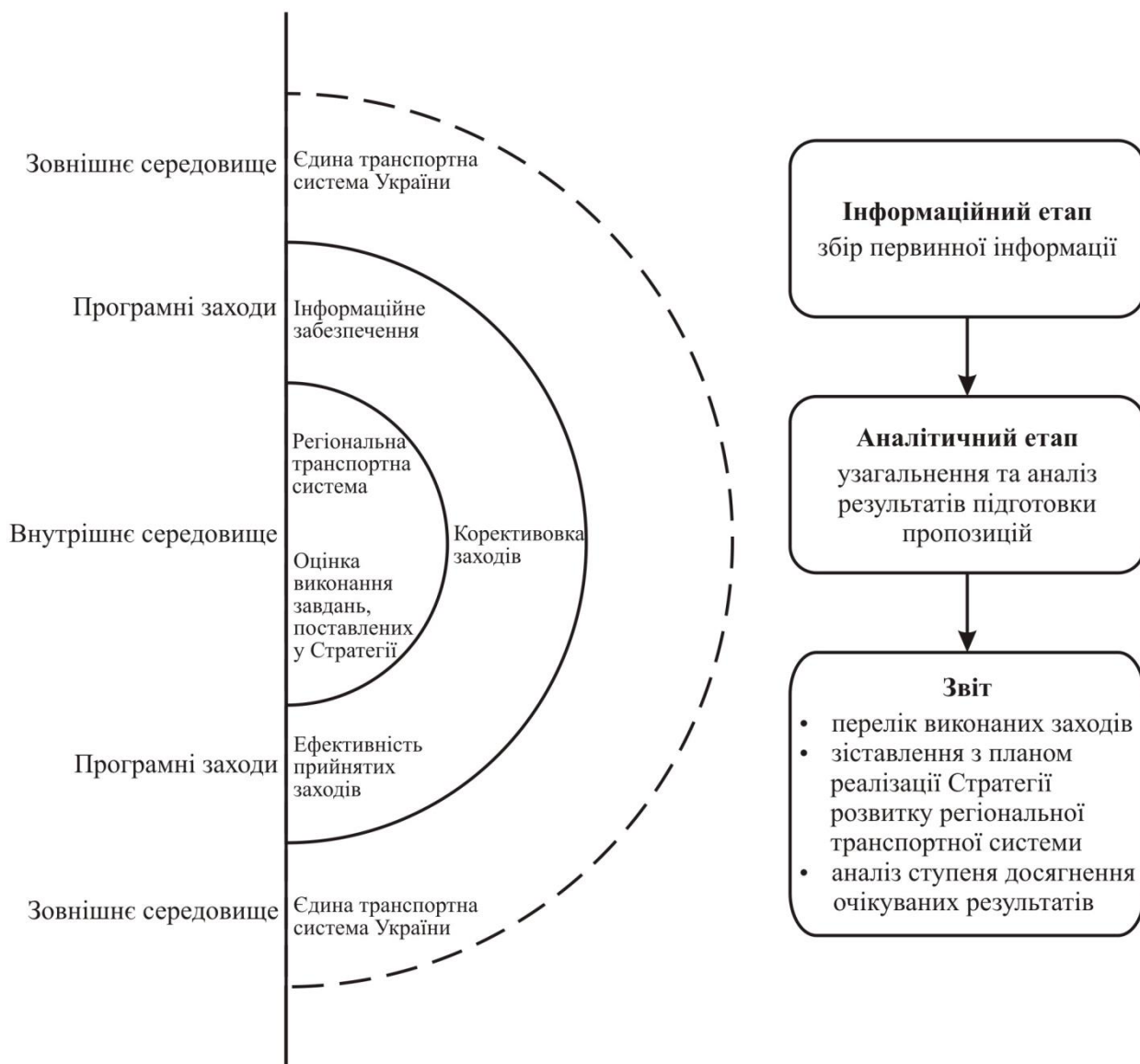

Рис. 3. Схема моніторингу реалізації стратегії розвитку РТС

Джерело: розроблено авторами

У цьому зв'язку для вирішення системних проблем транспорту та досягнення стратегічних цілей розвитку транспортної системи необхідна розробка планів і програм як інструментів реалізації Стратегії. При цьому обласні (довгострокові) цільові програми як документи розвитку повинні представляти собою сукупність інструментів, узгоджених за ресурсами, виконавцями, органами управління і термінами реалізації, що забезпечують ефективне використання всіх видів ресурсів і спрямовані на підвищення якості реалізації стратегії та досягнення її місії.

Літератури

1. Целищев Л. Стратегическое планирование / Л. Целищев <http://leonid.strategika.com.ua/strategicheskoe-planirovanie/algorithm-strategicheskogo-pla/>
2. Региональная социально-экономическая политика: разработка, реализация, оценка эффективности: Учебно-методическое пособие / Авт. колл. под рук. д.т.н., проф. С.М. Вертешева; д.э.н. В.Е. Рохчина. - СПб.: Изд. СПбГПУ, 2003. – 320 с.
3. Стратегия развития транспортной системы Томской области в 2008-2025 годах от 12.12.2008 № 730/1-ра: Стратегия / Администрация Томской области.

4. Стратегия развития транспортного комплекса Ростовской области до 2030 года: Стратегия / Приложение к постановлению Правительства Ростовской области от 13.10.2011. – № 52.

5. Транспортна Стратегія України на період до 2020 року від 20.10.2010 № 2174-р : Стратегія / Кабінет Міністрів України.

6. Стратегія розвитку регіональної транспортної системи на базі формування транспортно-логістичного кластеру Харківської області: Стратегія /

iya, otsenka effektivnosti: Uchebno-metodicheskoe posobie / Avt. koll. pod ruk. d.t.n., prof. S.M. Vertsheva; d.e.n. V.E. Rohchina. - SPb.: Izd. SPbGPU, 2003. – 320 s.

3. Strategiya razvitiya transportnoy sistemy Tomskoy oblasti v 2008-2025 godah ot 12.12.2008 № 730/1-ra: Strategiya / Administ - atsiya Tomskoy oblasti.

4. Strategiya razvitiya transportnoy kompleksa Rostovskoy oblasti do 2030 goda: Strategiya / Prilozhenie k postanovleniyu Pravitelstva Rostovskoy oblasti ot 13.10.2011. – № 52.

5. Transportna Strategiya Ukrayini na perlod do 2020 roku vId 20.10.2010 № 2174-r : StrategIya / Kabinet MInistriv Ukrayini.

6. StrategIya rozvitku regionalnoyi transportnoyi sistemi na bazs formuvannya transportno-logIstichnogo klasteru Harksvskoyi oblastI: Strategsiya /

References

1. Tselishev L. Strategicheskoe planirovanie / L. Tselishev <http://leonid.strategika.com.ua/strategicheskoe-planirovanie/algorithm-strategicheskogo-planirovaniya/>

2. Regionalnaya sotsialno-ekonomicheskaya politika: razrabotka, realizat,-

Третьяк В. В., Мителлаева К. А.

Определение механизма реализации стратегии развития региональной транспортной системы

Первоочередным условием успешной реализации стратегии развития региональной транспортной системы является формирование действенного механизма реализации стратегии, который в наибольшей мере обеспечивал бы практическое достижение поставленных целей и задач. В статье определен механизм реализации стратегии развития региональной транспортной системы. Выяснена цель реализации механизма, определены принципы разработки, состав обеспечения, функции и методы управления механизмом. Обозначены основные инструменты реализации стратегии развития региональных транспортных систем.

Ключевые слова: регион, транспорт, региональная транспортная система, стратегия развития, механизм реализации.

Tretyak V.V, Mitellaeva K.O.

Definition of mechanism of regional transport system implementation strategy

The primary condition for successful implementation of the development strategy of regional transportation system is the formation of an effective mechanism for implementing strategies that would provide the greatest practical achievement of goals and objectives. The article defines the mechanism for implementing the development strategy of regional transport systems. It shows the purpose of the implementation mechanism, defines design principles, composition software, functions and methods of management mechanism for implementing the strategy. The basic instruments of development strategy of regional transport systems.

Keywords: region, transport, regional transport system, implementation strategy.

Рецензент: Качала Т.М. – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-дослідної роботи та міжнародних зв'язків Черкаського державного технологічного університету, м. Черкаси, Україна.

Reviewer: Kachala T.M. – Professor, Ph.D. of Economic, Vice-rector on scientific and research work and international connections of Cherkassy state technological university, Cherkassy, Ukraine.

e-mail: vice-rector@yandex.ru

Стаття подана
17.02.2014 р.